

Teknologirådet

MØTE I TEKNOLOGIRÅDET

Tid: 29.11.07 kl 1200 til 30.11.07 kl 1300

Sted: Jeløy Radio (Telenor kurs- og konferansehotell)

Tilstede: Ingvild Myhre, Jon Bing, Ola Dale, Edel Elvevoll, Ragnar Fjelland, Gudleiv Forr, Randi Haakenaasen, Elisabeth Harstad, Alf Holmelid, Liv Lunde, Edina Ringdal, Camilla Schreiner

Forfall: Carsten Tank-Nielsen, Shahzad Rana, Silvija Seres

Fra sekretariatet møtte Tore Tennøe, Jon Fixdal, Christine Hafskjold, Åse Kari Haugeto, Jon Magnar Haugen, Kari Laumann, Kathrine Kjelland og Silje Maria Tellmann

Forslag til referat:

Vedtaksaker

V-sak 08.07 Godkjenning av innkalling og dagsorden
Innkalling og dagsorden ble godkjent.

V-sak 09.07 Godkjenning av referat
Referat fra møtet 3. oktober 2007 ble godkjent.

V-sak 10.07 Valg av nestleder
Carsten Tank-Nielsen ble valgt som nestleder.

V-sak 11.07 Nytt prosjekt: Sporing og merking av mat
Prosjektleder Kari Laumann la frem et bearbeidet prosjektforslag med tittelen ”Matens klimaspor”. Prosjektet går ut på å vurdere om å beregne matvarers klimaspor og evt. formidle dette til forbruker er et effektivt redskap for å skape en mer klimavennlig matkjede og forbruk.

Bakgrunnen for temaet er økt fokus på klima, og at både myndigheter, næring og forbrukere søker etter muligheter for å kutte utslipp. Samtidig som matkjeden trenger redskap for å kartlegge og redusere egne utslipp, ønsker forbrukere å begrense sin egen klimabelastning. Prosjektet vil være forankret i en ekspertgruppe som representerer ulike fagfelt og erfaringer.

Rådet fant temaet interessant og viktig, og prosjektet ble vedtatt. I diskusjonen av forslaget ble det blant annet påpekt at det var viktig å gjøre vurderinger om klimaspor reelt vil være nyttig for forbrukere og samfunnet, at sporing må ses i forhold til andre virkemidler og at prosjektet kan bidra til å skape bevissthet rundt utslipp fra mat og eget forbruk.

Drøftingssaker

D-sak 10.07 Miniseminar: "Nytt klima = nytt samfunn?"

Som et ledd i utviklingen av nye prosjekter om klima, energi og miljø, ble ulike temaer belyst ved kort innlegg og påfølgende diskusjon i plenum og i grupper:

- * Jon Fixdal: Kyotoprojektet - konklusjoner, frokostmøtet og veien videre
- * Gudleiv Forr: Er det mulig for politikerne å gå foran i klimaomleggingen – på bekostning av velferd?
- * Elisabeth Harstad: Er det mulig med en "månelanding" i maritim sektor?
- * Jon Bing: Hvordan vi kan tenke oss fremtiden etter klimaendringene?
- * Ingvild Myhre: Grønn IT
- * Camilla Schreiner: Er ungdommen klar for en klimaomlegging?
- * Alf Holmelid: Norsk industri - problem eller løysing på klimautfordringa?

Som en følge av diskusjonen fikk sekretariatet i oppdrag å utvikle temaet ”Hva hvis’ – en akselererende, negativ klimautvikling” til et prosjektforslag som også inkluderte positive visjoner eller scenarier for en norsk klimaomstilling.

D-sak 11.07 Er friluftsliv teknologi? Diskusjon om Teknologirådets teknologisyn

Tore Tennø la frem et notat fra sekretariatet. Teknologirådet har til nå lagt til grunn en bred teknologiforståelse, dvs. at teknologi omfatter mer enn konkrete teknologiske gjenstander som f.eks. biler og mobiltelefoner. Nærmere bestemt kan vi snakke om teknologi i minst tre ulike sammenhenger:

- *Teknologi forstått som teknologiske gjenstander.* Dette er kanskje den vanligste forståelse av teknologi, og slik teknologi omgir oss nær sagt over alt. Eksempler er mobiltelefoner, datamaskiner, radio/tv, kjøkkenutstyr, transportmidler, verktøy og redskaper (motorsager, plog, treskemaskin etc.), teknologi for energiproduksjon (vindmøller, turbiner, solcellepaneler), etc. Teknologiske gjenstander er normalt satt sammen av mindre komponenter som også kan være teknologi, som en minnebrikke i en PC, et kamera i en mobiltelefon, et drivverk i en vindmølle.
- *Teknologi forstått som materielle strukturer som legger til rette for ulik menneskelig virksomhet.* Eksempler er veier, jernbanenett, rørsystemer (vann- og avløp) og kommunikasjonsnettverk (tele og data). Til denne gruppen kan også for eksempel en lysløype i skogen, en travbane, et heisanlegg, eller et gasskraftverk høre.
- *Teknologi som prosess:* Prosesser som foredler en råvare til et produkt kan også forstås som teknologi. Eksempler kan være bearbeiding av metall til et gitt produkt eller en

bestemt form, eller et gasskraftverk der gass brukes til å produsere elektrisitet og varme.

I prosjektet om fremtidens friluftsliv ble ytterligere en forståelse av teknologi anvendt, nemlig ”Teknologi-natur”. Dette er områder der den ”opprinnelige” naturen er så omformet og bearbeidet av mennesker at skillet mellom ”natur” og ”teknologi” (ikke-natur) blir utydelig. Et alpinanlegg med heiser, snøkanoner, varmestuer, ulike preparerte og stedvis uthugde løyper ned fjellsiden/gjennom skogen, snowboardpark etc. kan være eksempel på teknologi-natur.

Teknologirådet har i mange av sine prosjekter vært opptatt av det politiske handlingsrommet, dvs. hva som kan gjøres politisk for å påvirke en bruk eller utvikling av teknologi i en ønsket retning. Til grunn for dette fokuset ligger en forståelse av at teknologi og teknologiens utvikling ikke er upåvirkelig. Ny teknologi må følge naturlovene, men den formes også i stor grad av det samfunnet den skal være en del av. På samme måte spiller teknologi en viktig rolle i utformingen av våre samfunn. Slik skapes og gjenskapes teknologi og samfunn i et gjensidig avhengighetsforhold og i en tett vev. Et slikt teknologisyn skiller seg dermed fra det som ofte betegnes som den ”lineære” modellen hvor teknologi utvikles gjennom en prosess fra grunnforskning, via anvendt forskning og til kommersielt tilgjengelig teknologi.

Samtidig har de fleste teknologier en tveegget karakter. Det knytter seg både muligheter og problemer til dem. Informasjons- og kommunikasjonsteknologi kan stå som et eksempel. Den kan brukes til å skape kontakt og meningsutveksling mellom mennesker nasjonalt og internasjonalt og dermed bidra til å utvikle det fredelige og demokratiske samfunn. Men den samme teknologien kan også benyttes til kontroll og overvåking.

Dette teknologisynet innebærer at mennesker har teknologiske valg, og at det er nødvendig å inkludere teknologi i samfunnsdebatten på en innsiktsfull og fordomsfri måte. Gode valg forutsetter bred kunnskap om de teknologier vi skal ta stilling til. Teknologirådets oppgave er å bidra til å integrere teknologiutvikling og teknologikunnskap i vårt demokratiske samfunn. Oppgaven innebærer å involvere flest mulig i kunnskapsutviklingen og i debatten omkring de valgene som bør gjøres i åpne og demokratiske former. På den måten ønsker Teknologirådet å bidra til sosialt robuste teknologiske valg.

Rådet sluttet seg til innholdet i notatet. Et spørsmål som med fordel kan avklares nærmere er hvorvidt levende, organiske strukturer kan forstås som teknologi. Dette er blant annet aktualisert av utviklingen innenfor syntetisk biologi.

Orienteringssaker

O-sak 11.07 Pågående prosjekter

Sekretariatet orienterte om pågående prosjekter på grunnlag av statusrapporter som var sendt ut før møtet.

O-sak 12.07 Konferanse og rådsmøte i Athen for EPTA

Tore Tennø orienterte om Teknologirådets europeiske arbeid. Teknologirådet har ansvar for utvikling av en informasjonsstrategi og nytt nyhetsbrev for European Parliamentary Technology Assessment. Dette ble presentert og applaudert av EPTA Council under rådsmøtet i Athen 5. oktober.

På møtet ble det polske parlamentets (Sejmens) utredningsavdeling tatt opp som assosiert medlem. Avdelingen teller mer enn 80 ansatte og har gjennomført flere prosjekter som vurderer teknologispørsmål. EPTA teller med dette medlemmer fra 18 land og regioner. På møtet ble det vedtatt at det nederlandske Rathenau-instituttet skal ha presidentskapet for EPTA i 2008.

Tore Tennøe og Jon Magnar Haugen var blant innlederne under EPTA-konferansen i det greske parlamentet 6. oktober. Temaet for konferansen var mat.

Neste møte i Teknologirådet er 11. februar 2008.